

Anna Toczyńska-Pęksa
Katedra Filologii Rosyjskiej
Uniwersytet Rzeszowski

RECEPCJA TWÓRCZOŚCI PIOTRA WIAZIEMSKIEGO W POLSCE

Key words: Peter Vyazemsky, polish critic literature

Piotr Wiaziemski zapisał się na kartach historii literatury przede wszystkim jako poeta, krytyk, publicysta. Aktywnie współpracował z takimi czasopismami jak „Moskowskij tieligraf”, „Litieraturnaja gazieta”, „Sowriemiennik”, napisał również artykuły w których sięgał pamięcią do epoki puşkinowskiej, a nawet lat wcześniejszych. Wiaziemski jest także autorem *Notatników (Zapisnyje kniżki)*, w których śmiało wyrażał swoje poglądy, komentował, często krytykował otaczającą go rzeczywistość. Autor *Pierwszego śniegu* pozostawił po sobie bogatą korespondencję. Podobnie jak w *Notatnikach* zawarł w nich interesujące uwagi na temat wydarzeń, których był świadkiem na przestrzeni swojego długiego życia.

Dorobek Wiaziemskiego przyciągał uwagę współczesnych, którzy głównie komentowali jego dokonania na polu literatury. W świadomości Rosjan lat dwudziestych, trzydziestych był uznanym poetą, krytykiem, członkiem Arzamasu i puşkinowskiej plejady. Jego twórczość pozytywnie oceniali m.in.: Wasilij Żukowski, Iwan Dmitrijew, Konstanty Batuszkow, Aleksander Puşkin.

Osoba oraz twórczość Wiaziemskiego stały się również przedmiotem refleksji rusycystyki polskiej. Pierwsze gruntowne opracowanie dotyczące spuścizny członka Arzamasu powstało dopiero po śmierci poety, pod koniec XIX wieku. Włodzimierz Spasowicz w swoim studium odmawia Wiaziemskiemu miejsca wśród najwybitniejszych twórców jego epoki, „(...) jako literat jest książę pisarzem trzeciego rzędu” [Spasowicz 1892, VI, 294] – konstatuje badacz. Z drugiej strony, zauważa on przejawy talentu poetyckiego przyjaciela Puşkina lub przynajmniej, jak to sam Spasowicz określa, jego „wielką wprawę w wierszowaniu” [Spasowicz 1892, VI, 282]. Badacz podkreśla fakt, że w całej twórczości Wiaziemskiego widoczny jest wpływ epoki Oświecenia, zaś jego „uwielbienie romantyzmu było naleciałością” [Spasowicz 1892, VI, 290]. Poeta czasami demonstrowa swoje konserwatywne poglądy, krytykuje Wissariona Bielińskiego, potępia powieść

Wojna i pokój Lwa Tołstoja, wyraża także niepocholebne opinie o twórczości Iwana Turgeniewa [Spasowicz 1892, VI, 283–284]. Krytyk docenia zarówno *Notatniki*, jak i bogatą korespondencję Wiaziemskiego jako dzieła o znaczeniu historycznym dokumentujące epokę, w której żył poeta. Ważne miejsce w biografii księcia zajmuje jego kilkuletni pobyt w Polsce. Wiaziemski spędził trzy lata w Warszawie jako urzędnik kancelarii Mikołaja Nowosilcowa, poznał język polski i literaturę, zawarł znajomości z wybitnymi przedstawicielami polskiej nacji – Julianem Ursynem Niemcewiczem, Ignacym Krasickim, Adamem Mickiewiczem. Autor *Pierwszego śniegu* wspierał przebywającego na zesłaniu w Rosji Mickiewicza, zapoznał go ze środowiskiem literackim Moskwy i Petersburga. Wiaziemski przetłumaczył prozą *Sonety* polskiego wieszczka, propagował jego twórczość w Rosji. Mimo sympatii, jaką darzył Polaków, komentował też ich wady narodowe, takie jak lekkomyślność czy też „przesadne poczucie honoru narodowego” [Spasowicz 1892, VI, 324]. Podczas pobytu w Polsce ostatecznie uformowały się liberalne poglądy poety, miał on nadzieję, że car Aleksander I obiecując Polsce konstytucję, ma zamiar podobną reformę przeprowadzić w Rosji. W naszym kraju Wiaziemski stworzył swoje najbardziej opozycyjne wiersze, takie jak: *Oburzenie (Hezodowanue)*, odę *Petersburg (Piemepōypz)*, w których śmiało krytykował politykę carską. Po upadku powstania listopadowego poeta współczuł Polakom, krytykował Puszkina i Żukowskiego, którzy stworzyli wówczas wiersze wychwalające zwycięstwo Rosji. Wiaziemski twierdził, że trzeba rozwiązać kwestię polską w sposób korzystny dla Polaków, najlepsze dla dobra jego ojczyzny byłoby nadanie autonomii Królestwu Polskiemu, gdyż korzyści płynące z jego posiadania są dla Rosji znikome [Spasowicz 1892, VI, 294–325]. Inny badacz – Marian Zdziechowski wspomina osobę Wiaziemskiego w kontekście jego przynależności do grona „puszkinistów” – plejady puszkiniowskiej, określając go, podobnie jak Spasowicz, mianem „poety mniejszego talentu” [Zob. Zdziechowski 1897, II, 213].

Kolejne opracowania dotyczące Wiaziemskiego pojawiają się w XX wieku. Krótka notatka o przyjacielu Mickiewicza pojawiła się na kartach dwutomowej *Historii literatury rosyjskiej* Aleksandra Brücknera [Brückner 1922, II, 67–69]. Badacz określa Wiaziemskiego mianem „uzdolnionego dyletanta” [Brückner 1922, II, 67], przedstawia go, przede wszystkim, jako twórcę epigramatów, przy pomocy których zwalczał wrogi mu obóz Biesiady Miłośników Rosyjskiego Słowa, zaznacza również fakt, iż w swojej twórczości poeta krytykował otaczającą go rzeczywistość, samowładztwo. Wspomina o przyjaźni, jaka łączyła członka plejady puszkiniowskiej z Polakami oraz z przyszłymi dekabrystami. Według historyka Wiaziemski do końca swojej drogi twórczej pozostał klasykiem, wychowanym w duchu francuskiej literatury Oświecenia oraz konserwatystą, który odrzucał idee postępowe, nowe prądy pojawiające się w literaturze [Brückner 1922, II, 67–69].

Wacław Lednicki w swoim studium [Lednicki 1935] zalicza Wiaziemskiego do tytułowego grona „przyjaciół Moskali”, ponieważ był on osobą znaną ze swej lojalności i szczerzej sympatii wobec wielu Polaków, m.in. Mickiewicza, pianistki Marii Szymanowskiej, których otaczał opieką podczas ich pobytu w Rosji. Lednicki określa postawę Wiaziemskiego wobec Polaków jako „dualistyczną” – gdyż obok licznych dowodów sympatii wobec przedstawicieli narodu polskiego, można odnaleźć także ślady uprzedzeń,

krytyki mieszkańców naszego kraju [Zob. Lednicki 1935, 7–19]. Lednicki odnotowuje rolę księcia jako „redaktora” i recenzenta albumu Szymanowskiej (poeta pozyskiwał do albumu pianistki autografy wybitnych twórców swojej epoki), propagatora jej talentu w swoim kraju [Lednicki 1935, 263–278]. Badacz zwraca uwagę na wartość korespondencji, jaką prowadził Wiaziemski z Aleksandrem Turgieniewem, która nie tylko zawiera wzmianki o Mickiewiczu, lecz także jest obok dzienników braci Turgieniewych ważnym świadectwem życia umysłowego Europy i Rosji I poł. XIX wieku [Lednicki 1935, 345–351].

Osoba księcia Wiaziemskiego pojawia się w literaturoznawstwie polskim w kontekście związków Ignacego Krasickiego z literaturą rosyjską [Czernobajew 1936, 41–62]. Piotr Wiaziemski podczas swego pobytu w Polsce, przetłumaczył wybrane bajki Krasickiego, napisał też kilka własnych, w których zauważalna jest inspiracja twórczością polskiego pisarza [Czernobajew 1936, 57]. Niektóre tłumaczenia przyjaciela Puszkina, według Wiktora Czernobajewa są dość udane, ponieważ potrafił on przekazać główną myśl oryginału. W innych Wiaziemski „wpada w rozwlekłość lub też opuszcza te szczegóły oryginału, które najwięcej uwypuklały samodzielne cechy bajek Krasickiego, zwłaszcza nie jest w stanie należycie oddać ich pierwiastka dramatycznego” [Czernobajew 1936, 54]. Przyczyna tych niepowodzeń tkwi, jak zauważa Czernobajew, w braku u rosyjskiego poety „tych zdolności konstruktywnych, które są właściwe tylko jednostkom istotnie twórczym” [Czernobajew 1936, 54]. Wiaziemski zajął się przekładem bajek Krasickiego po raz drugi kilka lat później, w roku 1826, jednak wobec tych tłumaczeń autor artykułu wysunął podobne zarzuty, w stosunku do prac powstałych wcześniej [Zob. Czernobajew 1936, 56].

Wiaziemski zaznacza swoją obecność w polskich całościowych opracowaniach literatury rosyjskiej, które pojawiły się w drugiej połowie ubiegłego stulecia [Zob. Barański, Semczuk 1975, 205, 213–215; Jakóbiec 1976, I, 488–490, 493–494; Mucha 2002, 215–216]. Poeta sytuowany jest w plejadzie puszkiniowskiej, obok takich twórców jak Eugeniusz Baratyński, Antoni Delwig, Mikołaj Jazykow i in. Podkreślana jest jego rola jako propagatora i pierwszego krytyka romantyzmu w Rosji, w latach dwudziestych pierwszej połowy XIX wieku. Wiaziemski jest twórcą, uważanego za manifest rosyjskiego romantyzmu, wstępu do poematu Puszkina *Fontanna Bachczysaraju* (*Бахчисарайский фонтан*, publ. 1824). Na początku swej drogi twórczej autor satyry *Rosyjski Bóg* (*Русский Бог*) był związany z karamzinizmem, później stał się „poetą myśli”, pojmowaną przez niego przede wszystkim jako myśl polityczna. Opozycyjne poglądy poety, którym dawał wyraz w swojej wczesnej twórczości, wiążą go z literaturą dekabrystowską. Wiaziemski za swoją zbieżność poglądów z obozem szlacheckich rewolucjonistów nazywany był w literaturoznawstwie radzieckim „dekabrystą bez grudnia” („декабрист без декабря”) ¹ [Zob. Kutanow 1932, 201–290], ponieważ nie stał się członkiem żadnej z organizacji przygotowującej powstanie, nie wziął czynnego w nim udziału. Z biegiem czasu pisarz odchodził od postępowych poglądów, aż w latach trzydziestych stał się konserwatystą. Badacze zwracają uwagę na znaczenie zarówno w życiu, jak i w twórczości Wiaziemskiego jego pobytu w Polsce, który bezdyskusyjnie wpłynął na pogłębienie jego liberalnych poglądów.

¹ Określenie to wprowadził N. Kutanow.

W literaturoznawstwie polskim, wspomnianego wyżej okresu, wiele opracowań dotyczy związków Wiaziemskiego z Polską, zwłaszcza jego trzyletniego pobytu w kraju nad Wisłą, pogładowi poety na tzw. sprawę polską [Zob. Fiszman 1962, 44–62; Kucharska 1967, 35–58; Kępiński 1980, 6–13; Galon-Kurkowa 1980, s. 27–49; Tenże 1981, 263–280; Kępiński 1982, 125–137; Łużny 1985, 5–17; Sokołowska 2011, XI, 353–366]. Wiaziemski przedstawiany jest, jak i we wcześniejszych pracach, jako jeden z „przyjaciół Moskali”, którzy dążyli do zbliżenia z sąsiadami, interesowali się kulturą Polski. Badacze zwracają uwagę na autora *Notatników* jako popularyzatora twórczości Mickiewicza w Rosji, pierwszego tłumacza jego *Sonetów*. Dzięki staraniom Wiaziemskiego, zajmującego w latach pięćdziesiątych stanowisko zastępcy ministra oświaty i naczelnika cenzury, zezwolono na publikację w Rosji utworów naszego wieszczka. Przyjaciół Puszkina stał się kontynuatorem dzieła propagatora twórczości Krasickiego w Rosji – Bazylego Anastasiewicza. Wiaziemski przełożył na język rosyjski niektóre apologię Krasickiego, napisał również własne bajki inspirowane polskim twórcą [Zob. Łużny 1980, 319–327]. Znany jest życzliwy stosunek poety do Polaków przebywających na zesłaniu w Rosji, jego sympatia i troska w stosunku do Szymanowskiej. Pobyt w Polsce wpłynął na uformowanie się poglądów społecznych, politycznych oraz literackich poety, to właśnie w tym okresie członek puszkiniowskiej plejady stał się liberalnym myślicielem. Lata spędzone w Warszawie znalazły swoje odzwierciedlenie w twórczości poetyckiej, *Notatnikach*, korespondencji krytyka romantyzmu. W jednym z listów do swego przyjaciela Turgieniewa, kilka lat po powrocie do kraju, Wiaziemski pisał: „Lubię także Warszawę. Tam narodziła się i zgasła epoka aktywności myśli mojej. Tam intelekt mój jakby chłonał wszystko, wszystkimi porami. Żyłem naprawdę duszą i ciałem” [Cyt. za Fiszman 1962, 44]. W okresie pobytu w Polsce Wiaziemski stworzył swoje najbardziej opozycyjne utwory, w których zawarł śmiałą krytykę rosyjskiej rzeczywistości. W pracach często wspomina się o wyprawie Wiaziemskiego do Krakowa – „maleńkiej Szwajcarii i maleńkiej Moskwy”, jedynej wówczas obok Szwajcarii republiki w Europie. Była to podróż śladami wolności – naczelnej idei epoki, której pragnął Wiaziemski zarówno w swoim kraju, jak i w Polsce. Niestety wyprawa rozczarowała poetę, rzeczywistość panująca w Rzeczypospolitej Krakowskiej okazała się zupełnie inna, niż się spodziewał – o czym przekonał się, widząc ekonoma, który z batem nadzorował pracę zniwiarzy. W postawie Wiaziemskiego wobec Polaków oprócz dowodów sympatii, widoczne są i pewne uprzedzenia, bywało, że wyrażał on krytyczne opinie na temat swoich braci Słowian. Na uwagę zasługuje fakt, iż autor *Oburzenia* był zwolennikiem nadania autonomii Królestwu Polskiemu, po upadku powstania listopadowego stanął po stronie Polaków, szczerze im współczuł, mimo że jego przyjaciele (m.in. Puszkina i Żukowski) zajęli przeciwne pozycje. Postawa Wiaziemskiego w tym czasie, kiedy nasilały się w Rosji nastroje nacjonalistyczne, była pełna obiektywizmu. Poeta przestrzegał, że kolejne powstania będą wybuchać dotąd, aż kwestia polska nie zostanie ostatecznie, z korzyścią dla Polski, rozwiązana [Kucharska 1967, 50–53].

Istotny wkład w badania nad twórczością Wiaziemskiego w literaturoznawstwie polskim wniosły prace Krystyny Galon-Kurkowej. Badaczka opublikowała szereg

artykułów, w których oprócz powiązań poety z Polską, znaczeniu jego pobytu w naszym kraju w formowaniu jego poglądów, podjęła się trudną pracę szczegółowego opisu świata poetyckiego Wiaziemskiego, gruntownego zbadania jego twórczości poetyckiej, głównych kategorii strukturalnych liryki autora *Pierwszego śniegu*, zwłaszcza kategorii „ja” liryczne [Galon-Kurkowa 1990, 15–23; 1991, 45–55; 1991, 5–17; 1992, 9–29; 1994, 51–63; Zob. również Galon-Kurkowa 1990, 35–65; 1994, 57–73]. Galon-Kurkowa jest autorką pierwszej polskojęzycznej monografii życia i twórczości Wiaziemskiego, która ujrziała światło dzienne w 1996 roku [Galon-Kurkowa 1996]. W swojej pracy rehabilituje twórczość poety, nad którą zaciążył, obecny zwłaszcza w literaturoznawstwie radzieckim, pogląd o niepełnowartościowości liryki Wiaziemskiego powstałej po rozpadzie puszkiniowskiej plejady poetów. Autorka odtwarza „historię życia”, biografie autora elegii *Smętek* (*Уныние*), opierając się na jego spuściźnie poetyckiej. Dokonana analiza twórczości Wiaziemskiego pozwoliła badaczce na określenie świata poetyckiego członka Arzamasu jako odznaczającego się zwartą oraz logiczną konstrukcją. Twórczość poety stanowi dużą wartość jako dokument historyczny i humanistyczny, przybliży czytelnikowi epokę w której żył i tworzył Wiaziemski oraz inni wybitni przedstawiciele jego czasów [Galon-Kurkowa 1996, 163].

W ostatnich latach poruszano kwestię związków Wiaziemskiego ze szkołą Fiodora Tiutczewa [Zob. Prus 1997, 177–189; Lis-Czapiga 2011, 127–138; 2013]. Problem istnienia tiutczewowskiej plejady poetów został po raz pierwszy podniesiony przez radzieckiego badacza Wadima Kożynowa pod koniec lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku [Zob. Кожинов 1978]. Tezę o istnieniu wspomnianej szkoły udowadnia także polska badaczka, która w swojej pracy zatytułowanej *Szkoła tiutczewowska w poezji rosyjskiej XIX w.*, odnajduje zbieżności tematyczne oraz stylistyczne liryki Wiaziemskiego, Fiodora Glinki, Stiepana Szewyriowa, Aleksieja Chomiakowa, Lukjana Jakubowicza, Władimira Bieniediktowa z twórczością Tiutczewa. Wszyscy wspomniani twórcy realizowali wzorzec poezji dysharmonijnej, liryki kontrastów, opozycji, które znajdowały odzwierciedlenie w zawartości tematycznej wierszy, w ich warstwie formalnej [Lis-Czapiga 2013, 183–185].

W ostatnim czasie zajmowano się także motywami obecnymi w późnej twórczości Wiaziemskiego, jej powiązaniem z tradycjami rosyjskiego romantyzmu [Lis-Czapiga 2009; 44–50; Toczyńska-Pęksa 2013, 74–80; 2014, 35–59], badano funkcję motta w utworach poety [Sadzińska 2011, 105–121].

Zaprezentowany przegląd literatury dotyczącej życia i twórczości Wiaziemskiego pozwala stwierdzić, iż jego osoba była i nadal pozostaje przedmiotem zainteresowania polskich badaczy. Wiele opracowań przedstawia poetę w kontekście jego przyjaźni oraz powiązań z Puszkinem, Mickiewiczem, jego propolskich sympatii, fascynacji kulturą oraz literaturą naszego kraju. Stosunkowo niedawno podjęto próbę całościowego opisu świata poetyckiego autora ody *Petersburg*, udało się również przezwyciężyć tendencję do pomijania późnego dorobku twórczego Wiaziemskiego, obalając pogląd głoszący, iż jedynie wczesna liryka, stworzona przez poetę w latach dwudziestych i trzydziestych, zasługuje na uwagę badaczy. Wydaje się jednak, że ostatnia faza twórczości poety pozostaje obszarem wciąż niedostatecznie zbadanym.

Bibliografia

- Brückner A., 1922, *Historia literatury rosyjskiej*, t. II 1825–1914, Lwów–Warszawa–Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 67–69.
- Czernobajew W., 1936, *Ignacy Krasicki w literaturze rosyjskiej*, Pamiętnik Literacki, t. 33, nr 1/4, 41–62.
- Fizman S., 1962, *Piotr Wiaziemski w Warszawie* // *Archiwalia Mickiewiczowskie*, 44–62.
- Galon-Kurkowa K., 1980, „*Na wyżynach wolności...*” (Z problematyki pobytu Piotra Wiaziemskiego w Krakowie), *Studia Polono-Slavica-Orientalia. Acta Litteraria*, t. 6, 27–49.
- Galon-Kurkowa K., 1981, *Piotr Wiaziemski a tradycja kościuszkowska*, *Slavia Orientalis*, nr 3, 263–280.
- Galon-Kurkowa K., 1990, *Литературное „я” в поэзии П.А. Вяземского 1808–1826 гг.*, *Przegląd Rusycystyczny*, z. 1–4, 15–23.
- Galon-Kurkowa K., 1991, *Piotra Wiaziemskiego odkrywanie „ja”* // *Problemy psychologizmu w literaturach słowiańskich*, Zielona Góra: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze, 45–55.
- Galon-Kurkowa K., 1991, *Samoświadomość poety sztambuchowego (Piotr Wiaziemski)*, *Przegląd Rusycystyczny*, z. 1–2, 5–17.
- Galon-Kurkowa K., 1992, *Sacra publica w liryce Piotra Wiaziemskiego*, *Slavica Wratislaviensia LXXIV*, 9–29.
- Galon-Kurkowa K., 1994, *Kobieta w świecie poetyckim Piotra Wiaziemskiego*, *Opuscula Polonica et Russica*, z. II, 51–63.
- Galon-Kurkowa K., 1994, *Twórczość poetycka Piotra Wiaziemskiego w rusycystyce polskiej*, *Slavica Wratislaviensia LXXXVII*, 57–73.
- Galon-Kurkowa K., 1996, *Długi zmierzch. Psychobiografia liryczna Piotra Wiaziemskiego*, Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego.
- Historia literatury rosyjskiej*, 1976, red. Jakóbiec M., t. I, Warszawa: Wydawnictwo PWN, 488–490, 493–494.
- Kepiński A., 1980, *Małeńka Szwajcaria i małeńka Moskwa czyli Rzeczpospolita Krakowska oczyma księcia Wiaziemskiego*, *Magazyn Kulturalny*, nr 2, 6–13.
- Kepiński A., 1982, *Piotr Wiaziemski o polskiej chorobie. Ze studiów nad stereotypem polskim w literaturze rosyjskiej XIX w.*, *Rocznik Komisji Historycznoliterackiej*, XIX, 125–137.
- Kucharska E., 1967, *Piotr Wiaziemski a kwestia polska*, *Zeszyty Naukowe WSP w Opolu, Filologia rosyjska V*, 35–58, 50–53.
- Kutanow N., 1932, *Декабрист без декабрия* // *Декабристы и их время*, Москва: Издатель Всесоюзного Общества политкаторжан и ссыльных поселенцев, 201–290.
- Lednicki W., 1935, *Mickiewicz w korespondencji ks. P.A. Wiaziemskiego z A.I. Turgieniewem w l.l. 1838–1844* // *Przyjaciele Moskale*, Kraków: Wydano przez skł. gł. Gebethner i Wolff, 345–351.
- Lednicki W., 1935, *Przedmowa* // *Przyjaciele Moskale*, ibidem, 7–19.
- Lednicki W., 1935, *Przyjaciele Moskale w albumie i zbiorze autografów M. Szymanowskiej* // *Przyjaciele Moskale*, ibidem, 263–278.
- Lis-Czapiga A., 2009, *Problem istnienia jednostki w liryce Piotra Wiaziemskiego* // *Świat Słowian w języku i kulturze X. Literaturoznawstwo*, Szczecin: Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, 44–50.
- Lis-Czapiga A., 2011, *Barwa w poezji plejady Tiutczewowskiej (na przykładzie twórczości Fiodora Tiutczewa i Piotra Wiaziemskiego)* // *Barwa w języku literaturze i kulturze II*, Szczecin: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe ZAPOL Dmochowski, Sobczyk, 127–138.
- Lis-Czapiga A., 2013, *Szkola tiutczewska w poezji rosyjskiej XIX w.*, Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

- Literatura rosyjska w zarysie*, 1975, red. Barański Z., Semczuk A., Warszawa: Wydawnictwo PWN, 205, 213–215.
- Łużny R., 1980, *Księża biskupa warmińskiego sława literacka wśród Słowian wschodnich*, *Slavia Orientalis*, 319–327.
- Łużny R., 1985, *Księża Piotra Wiaziemskiego romans z Polską i rewolucją // Z notatników i listów księcia Piotra Wiaziemskiego*, Kraków: Wydawnictwo Literackie, 5–17.
- Mucha B., 2002, *Historia literatury rosyjskiej od początków do czasów najnowszych*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich (wyd. II), 215–216.
- Prus K., 1997, *Sacrum w liryce szkoły Tiutczewa. Fiodor Tiutczew, Piotr Wiaziemski // Sacrum w literaturach słowiańskich*, Lublin: Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 177–189.
- Sadzińska E., 2011, *Wielofunkcyjność motta w utworach Piotra Wiaziemskiego // Motta w twórczości romantyków rosyjskich. Ich rola w dialogu idei i poetyk*, Łódź, 105–121, <http://dspace.uni.lodz.pl:8080/xmlui/bitstream/handle/11089/1520/SADZINSKAmotta.pdf?sequence=1> [10.01.2014].
- Sokołowska J., 2011, *Piotr Wiaziemski (1792–1878). W kręgu spraw polskich*, *Studia Wschodnio-słowiańskie*, t. XI, 353–366.
- Spasowicz W., 1892, *Książę P.A. Wiaziemski, jego polskie znajomości i stosunki // W. Spasowicz, Pisma*, t. VI, Petersburg: Wydawnictwo księgarnia Br. Rymowicz.
- Toczyńska-Pęksa A., 2013, *Образ старости в поздней лирике П.А. Вяземского, // Русистика и современность V*, Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 74–80.
- Toczyńska-Pęksa A., 2014, *Лирика П.А. Вяземского 50-, 60-, 70-х годов века в контексте традиции романтизма, // Русская литература конца XIX–XXI века: Диалог с традицией*, Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 35–59.
- Zdziechowski M., 1897, *Byron i jego wiek. Studia porównawczo-literackie*, t. II Czechy. Rosja. Polska. Kraków: Akademia Umiejętności, 213.

Summary

RECEPTION OF THE PETER VYAZEMSKY'S WORKS IN POLISH LITERATURE

The author presents and comments polish critic literature concerning works of Peter Vyazemsky. Peter Vyazemsky was a poet, literary critic, publicist, letter writer appreciated for his talent, liberal views. Pushkin's friend became familiar with polish language, literature and culture thanks to his stay in Poland. Vyazemsky lived in our country for three years (1818–1821), he worked as a civil servant in Novosilcev's chancellery in Warsaw. The poet had many polish friends such as Adam Mickiewicz, Julian Ursyn Niemcewicz, Ignacy Krasicki. The stay in Poland formed Vyazemsky's liberal views which he expressed in many of his works.